

Saliedētas un pilsoniski aktīvas sabiedrības pamatnostādņu

2021.-2027.gadam

izstrādes process

Iedzīvotāju diskusijas Latvijas reģionos

Pamatnostādņu rīcības virziens/uzdevums	Iedzīvotāju priekšlikumi	Kā tas atspoguļojas pamatnostādnēs (Lapasuse pamatnostādņu projektā)
1.Rīcības virziens. Nacionālā identitāte un piederība		
1.1. Uzdevums. Stiprināt valstiskuma apziņu un piederības sajūtu Latvijai.	<ul style="list-style-type: none"> • Veidot garīgu, ne materiālu sabiedrību; • Izvirzīt kopīgu mērķi nacionālā līmenī un virzīties uz to kopā ar iedzīvotājiem; • Izmantot tradīcijas, Dziesmu svētkus, sporta svētkus, lai ieinteresētu cittautiešus; • Jāatrod kaut kas vienojošs, par ko varētu iestāties visi, atbalstīt un apvienot visus iedzīvotājus; • Jābūt kopējai nacionālai idejai, kā piemēram Somijā “Saglabāsim un nodosim bērniem”; • Ir nepieciešams lielāks atbalsts mazākumtautību biedrībām bērnu nacionālās identitātes stiprināšanai; • Ir svarīgi sniegt valstisku atbalstu diasporu pašdarbnieku kolektīviem kultūras saglabāšanai. Apzināt Latvijas kultūras centru nepieciešamību diasporām. Vajadzētu turpināt diasporas likuma ieviešanu un ievērošanu;	<p style="text-align: center;">Saliedētas sabiedrības politikas virsmērķis ir nacionāla, solidāra, atvērta un pilsoniski aktīva sabiedrība, kuras pastāvēšanas pamats ir Satversmē noteiktās demokrātiskās vērtības un cilvēktiesības, latviešu valoda un latviskā kultūrtelpa.</p> <p>Pamatnostādnēs plānots veicināt nacionālās identitātes un piederības sajūtas nostiprināšanos, iekļaujošas līdzdalības un pilsonisko zināšanu līmeņa paaugstināšanos, stiprināt kvalitatīvu un drošu demokrātiskās līdzdalības un informācijas telpu, veicināt Latvijā dzīvojošo ārvalstu pilsoņu līdzdalību sabiedrībā, kā arī mazināt negatīvos stereotipus balstītu attieksmi pret dažādām sabiedrības grupām.(9.lpp)</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Veicināt pieredzes apmaiņu Latvijas ietvaros, uzturot kontaktu starp dažādiem reģioniem, iespējams, veidot kopīgus pasākumus; • Vairojot cieņu un mīlestību pret savu valsti un tās tradīcijām, līdz ar to mainīt savu attieksmi pret pašvaldību un valsti, saskatot arī pozitīvo un novērtējot to; • Ieinteresēt piedalīties kopienas dzīvē gan latviešus, gan cittautiešus, lai cilvēki jūtās piederīgi un noderīgi; • Tradīciju saglabāšana savā tuvākajā vidē, novadā un valstī. Kā piemērs tika minēts Dziesmu un deju svētu nekomercializēšana, lai šī tradīcija būtu tuvāka tautai; • “Novadi – vienoti dažādībā”. Veicināt savstarpējo sadarbību, neskatoties uz dažādību. “Kaut mēs visi esam atšķirīgi, mēs visi esam latvieši!”; • Turpināt jauniešu vidū popularizēt piederības izjūtu, veidojot aksesuārus un apģērbus ar Latvijas tradicionāliem rakstiem vai uzrakstu “latvietis”, lai veicinātu lepnuma izjūtu par savu piederību; • Iesaistīt dažādus iedzīvotājus kopienas latvisko tradīciju saglabāšanas un izzināšanas pasākumos; • Nacionālā identitāte, kas atbilst ne etniskajiem latviešiem, bet Latvijas pilsoņu kopumam; • Stiprināt ģimeņu saknes Latvijas kultūrtelpā; • Saglabāt un popularizēt Latvijā mūsu kultūrvēsturisko mantojumu; • Saglabāt, izcelt un skaidrot Latvijas tradīcijas, ēdienus, mākslu, u.c. iebraucējiem, to neuzspiežot, 	<p>Pamatnostādņu virsmērķa sasniegšanas vispārīgais princips: <u>Iekļaujoša līdzdalība, kas nodrošina iespējas iesaistīties valsts pārvaldībā ikvienam un nodrošina plašu sabiedrības pārstāvniecību visā tās daudzveidībā,</u> ir pamats zināšanu un prasmju apguvei, lai stiprinātu nacionālo identitāti, latviešu valodu, sociālo uzticēšanos, iedzīvotāju solidaritāti un sadarbību.(10.lpp.)</p> <p>Nacionālā identitāte ir indivīda piederības sajūta nacionālajai, valstiskajai kopienai. Nacionālajai identitātei ir īpaša loma valstī, jo tā veido valsts iedzīvotāju kopības izjūtu, piederību nācijai.(14.lpp.)</p> <p>Spēcīga un iekļaujoša nacionālā identitāte veicina Latvijas sabiedrības drošumspēju un var iedvesmot cilvēkus radošumam, sadarbībai un pašiniciatīvām.¹ Šāds identitātes modelis palīdz stiprināt arī Latvijas diasporas piederības sajūtu Latvijas tautai un līdz ar to stiprina Latvijas valstspiederīgo sociālo kapitālu pāri valsts robežām.(14.lpp.)</p>
--	--	--

¹ Latvijas sabiedrības, tautsaimniecības un zinātnes attīstībai aktuālie jautājumi, to nākotnes attīstības tendences un iespējas, M.Kaprāns, I.Austers, 21.lpp, 2017.gads.

	<p>bet tā, lai tradīcijas kļūst par “trendu” arī jauniešiem;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nepieciešams valstī noteikt kopīgu attīstības un uzticēšanās virzienu – kopīga mērķa identificēšana sabiedrībai saprotamā formā, kas ļaus izveidot komandu un sasniegt kopējo mērķi. Ja nav šis kopējais mērķis, nav arī komandas. 	
<p>1.2. Uzdevums. Veicināt latviešu valodas kā sabiedrību vienojoša pamata nostiprināšanos ikdienas saziņā.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Galvenais visiem ir jābūt latviešu valodai kā vienīgajai valsts valodai; • Jāstiprina pirmsskolas un citu pedagogu latviešu valodas prasmes, lai viņi var palīdzēt citiem (arī iebraucējiem) to apgūt; • Valodas simbolikas izmantošana, popularizēšana; • Veicināt lasīšanu un rakstīšanu ar roku; • Izvairīties no jaunvārdiem, kas ienāk no svešvalodām (žargons, slengs); • Maksimāli censties lietot latvisku skaidrojumu un lietot tos gan ikdienā, gan oficiālās sarunās; • Jānodrošina iespēja ikvienam interesentam bez maksas apgūt latviešu valodu; • Bibliotēkās un citur sagatavoti cilvēki, kuri var palīdzēt; • Jādara viss, lai neaizmirstu latviešu valodu; • Jāveido pozitīva valodas lietošanas vide; • Jāatzīst, ka latviešu valoda ir būtiska, bet tā nav jāpārspīlē; • Organizēt interesantus pasākumus, kuros jārunā latviski; • Pasākumos saziņa latviešu valodā ir obligāta; • Sabiedrībā ciena valodu un tradīcijas, bet valsts līmenī jāmaina attieksme, arī pieņemot likumus; 	<p>...uzdevumu līmenī ir svarīgi gan saglabāt mērķu fokusu, gan ievērot saturisko ietvaru kā šādas tematiskās caurviju prioritātes:</p> <ul style="list-style-type: none"> – nacionālā identitāte, – latviešu valoda, – uzticēšanās, – solidaritāte, – sadarbība (10.-11.lpp.) <p>Latviešu valoda ir mūsu kultūras mantojums, kas pārnēs mutvārdu tradīcijas nākamajām paaudzēm, tā ir nācijas veidošanās un vienošanās simbols, pamats, lai stiprinātu piederības sajūtu Latvijai. Tā ir arī svarīgs priekšnoteikums, lai iekļautos Latvijas informācijas telpā.</p> <p>Latviešu valodas telpa sniedzas pāri Latvijas robežām, un tās attīstībā un saglabāšanā nozīmīga loma ir ne tikai tai sabiedrības daļai, kas dzīvo Latvijā, bet arī tiem Latvijas valstspiederīgajiem, kas dzīvo citās pasaules valstīs.(15.lpp.)</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Veicināt runāšanu latgaliešu valodā un lepnumu par valodu; • Izveidot valsts finansētu latgaliešu valodas konsultāciju centru (var tikt izveidots pie Latviešu valodas aģentūras); • Dot iespēju latgaliski rakstošiem medijiem iegūt finansējumu vismaz 2 gadiem, lai ļautu plānot darbu; • Latgaliešu valodas saglabāšanas programma; • Izveidot valodas integrācijas programmas vecākās paaudzes cilvēkiem un reklamēt tās; • Darba vietās piedāvāt latviešu valodas kursus; • Bērnu dārzos latviešu valodai ir jābūt no pirmās bērnu mācību dienas. Ir nepieciešams runāt latviešu valodā no pašas bērnības; • Jaunpieņēvējiem vajadzētu viena gada laikā ar mentora atbalstu apgūt valodu, lai varētu sazināties ar vietējo sabiedrību vismaz sarunvalodas līmenī./ Valstij vajadzētu nodrošināt minimālo obligāto latviešu sarunvalodas kursu jaunpieņēvējiem, kas būtu pieejams bez maksas. / Izveidot brīvi pieejamo lingvistisko rīku latviešu valodas apmācībai, lai ikviens varētu interaktīvā veidā apgūt latviešu valodu. Ja šāda aplikācija jau pastāv, tad informēt sabiedrību par šo iespēju un popularizēt to; • Latviešu valodas apgūšanas metodēm ir jābūt kvalitatīvām un daudzveidīgām, lai ieinteresētu un motivētu to apgūt un pielietot vietējā sabiedrībā; 	<p>Pētījumi parāda, ka latviešu valodas lietošanas intensitāte publiskajā telpā un ikdienas neformālajās attiecībās nepieaug atbilstoši nozīmīgajam valodas pratēju skaita kāpumam. Pētnieki to saista ar sabiedrībā iesakņotiem uzvedības modeļiem, kad latvieši joprojām nereti sarunā ar citā valodā runājošajiem mēdz pāriet uz krievu valodu vai citām svešvalodām, kuras tādējādi gūst pārsvaru pār latviešu valodu. Joprojām ir nozares, kurās saglabājas lingvistiskās diskriminācijas situācijas, proti, darba devēja nepamatotas un valsts valodas likumam neatbilstošas prasības darbiniekam pārvaldīt svešvalodu, visbiežāk krievu valodu².(15.lpp.)</p> <p>Kopumā Latvijas valsts ir ieguldījusi ievērojamus līdzekļus latviešu valodas mācību finansēšanā. Tas ir ietekmējis kopējo latviešu valodas prasmju līmeni, bet nav būtiski mainījis latviešu valodas lietošanas paradumus ikdienas saziņā.</p> <p>Ņemot vērā iepriekš minēto, sekmīgai latviešu valodas attīstībai nepieciešami kompleksi risinājumi, kas nodrošina gan latviešu valodas apguves sistēmu, gan valodas lietošanu stiprinošu un motivējošu vidi.</p> <p>Valsts valodas politikas pamatnostādnes 2021. – 2027.gadam būs galvenais instruments latviešu valodas attīstības jomā, vienlaikus šajās pamatnostādnēs tiks veicināta latviešu valodas kā līdzdalības valodas nostiprināšanās ikdienas saziņā, tādējādi sniedzot ieguldījumu latviešu valodas situācijā kopumā.(15.-16.lpp.)</p>
--	---	---

² LVA pētījums „Latviešu valodas situācija 2010.- 2015. ; Pētījums “Mazākumtautību līdzdalība demokrātiskajos procesos Latvijā”, Baltijas sociālo zinātņu institūts (2015), analītisks ziņojums “Mazākumtautību līdzdalība demokrātiskajos procesos Latvijā”, Latvijas Universitātes Filozofijas un socioloģijas institūts (2017)

	• Instrumenti, kas pastāv – nestrādā, līdz ar to valsts nauda tiek neefektīvi iztērēta. Kā piedāvājums izskanēja valsts valodas apguve caur dziesmām, vai neformālajā vidē – kafejnīcā, lai uzreiz šajā vidē varētu to pielietot. Šai izstrādātai latviešu valodas apgūšanas programmai ir jābūt vienotai, lai jebkura organizācija varētu to izmantot, nodrošinot šo valodas apguves pakalpojumu; • Ir jāpārstāj cīnīties pret citām tautībām un ir jārāda apstākļi, kuros cilvēki brīvprātīgi vēlēties mācīties latviešu valodu; • Latvijas valstij vajadzētu stimulēt latviešu valodas saglabāšanu arī diasporās, lai nezustu saikne ar Latvijas kultūru un nezustu interese atgriezties atpakaļ; • Būtu nepieciešams paaugstināt prasības biedrībām attiecībā pret latviešu valodas lietošanu, kas potenciāli ietekmētu pilnvērtīgas latviešu valodas lietošanas paradumus arī sociālajos tīklos; • Ikdienas dzīvē uzturēt sarunu latviešu valodā. Kā piemērs tika minēta situācija veikalā: pircējs uzrunā pārdevēju krievu valodā un sagaida atbildi arī krievu valodā, tomēr pārdevējam vajadzētu sarunu uzturēt latviešu valodā, lai iedzīvotājiem būtu motivācija mācīties valsts valodu; • Piešķirt finansējumu NVO, kas nodrošinātu mentorēšanas pakalpojumu jaunpieņacējiem valsts valodas apgūvē un pielietošanā to vietējās kopienas vidē. Pašvaldībai būtu jānodrošina šī pakalpojuma kvalitātes kontroli;	

	• Saglabāt atbalstu diasporas latviešu skoliņām, lai saglabātu latviešu valodas lietojamību emigrējušo tautiešu vidū; • Latviešiem liekas, ka pāriet uz krievu valodu ir laipnība, bet tā nav. Cilvēki to uztveru kā attieksmi, ka "tev trūkst smadzenes", lai runātu latviski. Latvieši pieņem automātiski, ka ārzemniekam ir problēmas izteikties tikai tāpēc, ka cilvēks lēnāk runā. Lai šo mazinātu, jāturpina runāt latviski un jāmēģina atteikties no pāriešanas uz krievu valodu saziņā; • Darba vidē pārslēdzas uz valodu, kas otram ir visērtākā informācijas nodošanai, bet privāti ģimenē runā krievu valodā, lai arī visiem ir ļoti labas latviešu valodas zināšanas. Jo vairāk valodu cilvēkam, jo labāk. Nevajag stigmatizēt krievu valodu!; • Latviešu vidū ir pacietības trūkums, kas mudina pāriet uz krievu valodu - grib ātrāk saprast lietas būtību, un iet uz priekšu. Jāveicina pacietība!; • Problēma ir latviešos - viņiem jāapzinās, ka viņu attieksme pret cilvēkiem, kas runā latviski, ietekmē to - vai cilvēks runās vai nerunās latviski. Tā ir liela spriedze. Pats nolēmis konsekventi runāt latviski un katram latvietim, kas gribēja runāt krieviski, teica, ka nerunās. Tā ir spītība, bet tas ir liels retums. Latviešiem jāsaprot sava loma šīs problēmas risināšanā. Tas ir jāveicina un šī sapratne ir jāaudzina; • Komunicējot, ir jābūt tolerancei pret to, kas mācās. Jānodrošina informācija (statistika) par Latvijas sabiedrību – jo ne visi ārzemnieki neprot un negrib	

	<p>runāt latviski (ir arī nesen atbraukuši krieviski runājošie, u.c.);</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jānodrošina atraktīvi veidi, kā apgūt latviešu valodu dažādās grupās (vecuma, u.c.) bērnu dārzos, skolās, u.c.; • Jānodrošina informācija par bezmaksas iespējām apgūt latviešu valodu; • Reemigrantu bērni nezina latviešu valodu. Asimilējas tur, lai gan ir investīcijas svētdienas skolās; • Daudz angļu nosaukumu (uzņēmumiem, u.c.), kur agrāk bija krievu valoda. Pašiem mums ir jārāda priekšzīme un jākopj valoda!; • Bērni "krievu skolās" neiemācās labi latviešu valodu. Seniori latviešu valodasursos nereti arī neiemācās, jo nav labi skolotāji un metodes. Jāceļ pedagogu kapacitāte un jāpalielina jaunās paaudzes klātbūtne skolās, lai varētu mācīt latviešu valodu jebkura vecuma grupām (arī senioriem); • Paši latvieši nemākam ne latviski runāt, ne kā latvieši uzvesties ikdienā - ar paceltu galvu, ka mēs esam latvieši! Tas arī jaunpienācējiem ir svarīgi - viņi neredz, ka mēs lepojamies ar to, kas esam!; • Jādomā, kā paplašināt auditoriju rīkiem, kas mudina valodas apguvi un zināšanu uzturēšanu, piemēram, lieliskajam latviešu valodas diktātam, atraktīvajiem latviešu valodas testiem, u.c. Varbūt TV spēle ap latviešu valodu?; • Popularizēt iestāšanos par latviešu valodu un latviešu tradīcijām; • Pašiem latviešiem sevi aiz auss paraut, kad nerunā skaistā latviešu valodā - pašiem jāuzņemas	
--	---	--

	<p>atbildība!;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Latviešu literatūra mūsdienās ir īsa, vienkāršota, bez bagāta vārdu krājuma. Neieteikt bērnu žūrijās tādus darbus!; • Nodrošināt informācijas pieejamību dažādās valodās vietās, kur ir cilvēki bez pietiekamām latviešu valodas zināšanām (piemēram, PMLP), tai skaitā bukletus par valodas apguves iespējām; • Jāveido latviešu kultūras centri Latvijā un ārzemēs, lai cilvēki nāk kopā un runā latviski (atbalstīt NVO, kas to jau dara); • Attīstīt IT kursus un aplikāciju valodas apguvei, jo esošās ir zemā kvalitātē; • Ieviest apmaiņas programmas "latviešu" un "krievu", vācu, ukraiņu, u.c. skolu vidū, lai jaunieši redzētu citu vidi, praktizētu runāt latviešu valodā; • Jānodrošina skolās bezmaksas valodas apmācības, kur jaunieši un pieaugušie var mācīties latviešu un citas valodas; • Veicināt latviešu valodas zināšanas jauniešos, jo no tā ir arī atkarīga viņu līdzdalība; • Skaidrot latviešu valodas lomu - ka tā ir nepieciešamība, nevis, lai kādu apspiestu vai pārkāptu kāda tiesības. 	
<p>1.3.Uzdevums. Veicināt sociālās izpratnes sabiedrībā. vienjošas atmiņas veidošanos</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Jaunā kompetenču izglītība varētu veicināt interesi par vēsturi. Kā piedāvājums izskanēja vēstures mācību programmas izmaiņas (kas, iespējams, jau notiek), ņemot piemēru no muzejiem, kas ievada interaktīvos elementus, lai ieinteresētu vairāk cilvēkus, arī vēstures nodarbībām būtu jākļūst interaktīvākām; 	<p>Nācijas apzināšanās un izpratne par tās veidošanos ir gan iedzīvotāju piederības sajūtas pamats, gan Latvijas tēla nozīmīga sastāvdaļa Eiropas un arī globālā mērogā. Latvijā sociālā atmiņa ir viens no būtiskākajiem nacionālās, etniskās un sociālās identitātes veidotājiem</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Jāveicina paaudžu sadarbība un komunikācija, lai uzlabotu savu sakņu izzināšanu. Vēsture ir jāzina, sākot ar savu ģimeni, ko var panākt, veicinot starppaaudžu dialogu. Kā piedāvājums izskanēja samazināt pensionēšanas vecumu, lai senioriem būtu iespēja auklēt savus mazbērnus un stāstīt par savu vēsturi, kas šobrīd ir apgrūtināši, jo vairākums vecvecāku ir nodarbināti; • Aktualizēt novadu, pilsētu un citu teritoriālu vienību vēsturi, veicinot novadu pētniecības projektus izglītības iestādēs, lai izzinātu savu dzīves vietu (piemēram, skolās to ir iespējams realizēt, rakstot zinātniski-pētnieciskos darbus, savukārt, novadā var realizēt lielākus projektus, iesaistot speciālistus). 	<p>un arī robežu iezīmētājiem starp sociālajām grupām.³ (16.lpp.)</p> <p>Sociālās atmiņas jautājumi politikas dienaskārtībā parādījās līdz ar NIPSIPP apstiprināšanu. NIPSIPP īstenošana bija pamats vairāku sociālās atmiņas iniciatīvu uzsākšanai. Šajā periodā paveikts liels darbs, paplašinot skolēnu, mazākumtautību pārstāvju un trešo valstu pilsoņu Latvijas vēstures zināšanu ieguves iespējas. Radīti moderni vēstures mācību materiāli, paplašināta vēstures informācijas bāze interneta vidē, izdoti izglītojuši un populāri vēstures materiāli drukātā un video formātā. Sekmēta arī vēstures tematikas muzeju, it īpaši Latvijas okupācijas muzeja, darbība un publiskās aktivitātes, atbalstīti arī citu vēstures un sociālās atmiņas institūciju pasākumi. Vienlaikus NIPSIPP izvērtējuma rezultāti liecina, ka šajā jomā iedzīvotāju vidū joprojām ir daudz neskaidrību un mītu. Neizdiskutēti un nesapristi vēstures jautājumi rada pamatu sociālajai spriedzei un veido konfliktu potenciālu. Valsts nostāja un regulāra skaidrojoša komunikācija ar sabiedrību par sociālās atmiņas jautājumiem ir svarīgi aspekti izpratnes veidošanai sociālās atmiņas jomā. Iepriekšējā periodā tika uzsākts izskaidrojošais darbs, lai novērstu dezinformācijas plūsmu un nepatiesu mītu izplatīšanu par sarežģītiem vēstures notikumiem, veicot regulāru izpēti un sabiedrības informēšanu.</p> <p>Papildus iepriekšējā periodā risinātajiem jautājumiem, šobrīd dienaskārtībā ienākuši arī jauni</p>
--	---	--

³ „Daudzveidīgās un mainīgās Latvijas identitātes”, Vita Zelče, Nacionālā identitāte un sociālā atmiņa, 196.lp., Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2014.gads.

		sociālās atmiņas aspekti, kas saistīti ar kultūrvēsturisko novadu un kultūrvēsturiskās identitātes lomu. (16.-17.lpp)
2. Rīcības virziens. Demokrātijas kultūra un iekļaujošs pilsoniskums.		
2.1.Uzdevums. Veicināt iedzīvotāju demokrātijas prasmju un zināšanu apguvi atbilstoši globālajiem un laikmeta izaicinājumiem, tai skaitā mūžizglītības kontekstā.	<ul style="list-style-type: none"> • Nepieciešama vienota jaunatnes politikas izstrāde un jaunatnes lietu speciālistu popularizēšana, jauniešu problēmu risināšana; • Popularizēt Eiropas brīvprātīgo aktivitātes ne tikai jauniešu vidū; • Jāīsteno pašvaldību projekti, kas veicina personisko izaugsmi, sociālizāciju, kā arī "proti un dari" projektus; • Veicināt pašvaldību veidotas bezmaksas nodarbības paaudžu komunikācijai; • Pašvaldībās jāorganizē kontrētas diskusijas par aktuālajiem jautājumiem; • Skolā jātrenē pilsoniskā līdzdalība, jārāda sasaiste starp iesaisti procesos un rezultātiem; • Līderisma un pašapziņas celšanas treniņš skolās un kopienā, tai skaitā skolēnu pašpārvaldēs, referendumu treniņos; • Jauno līderu skolai / neformālās izglītības aktivitātēm, ārpus skolas aktivitātēm jāizkonkurē digitālā vide; • Skolai jābūt kā sarunu vietai - vismaz viena stunda, kur klase sarunājas, diskutē un analizē aktuālos jautājumus; • Diskusiju klubi iedzīvotājiem; 	<p>Pilsoniskās izglītības uzdevums ir radīt iedzīvotājiem motivāciju līdzdarbībai un veicināt individuālo atbildību par valsts attīstību. Pilsoniskā izglītība ir līdzeklis, kā stiprināt nacionālo un pilsonisko identitāti un izpratni par Latvijas sabiedrības vērtību kopumu. Iedzīvotāju pilsonisko zināšanu un prasmju tiešs atspoguļojums ir ikdienas praksē pielietotās līdzdalības formas.(18.lpp)</p> <p>...Piemēram, aplūkojot atsevišķu iesaistes veidu izplatību, secināms, ka pirmajā trijniekā ietilpst naudas ziedošana vai vākšana, petīciju parakstīšana un mēģinājumi pārliecināt līdzcilvēkus balsot noteiktā veidā.</p> <p>Visretāk īstenotie līdzdalības veidi ir viedokļu paušana medijos, brīvprātīgais darbs vēlēšanu kampaņā un darbošanās kādā iniciatīvas grupā; tie prasa to praktizētājiem salīdzinoši daudz brīvā laika, kā arī izglītību un specifiskās prasmes⁴. Lai nodrošinātu iedzīvotāju iesaistīšanos valsts procesos, nepieciešams attīstīt tādas pilsoniskās izglītības un līdzdalības formas, kas atbilst iedzīvotāju resursiem, kā arī ir</p>

⁴ Latvija. Pārskats par tautas attīstību 2017/2018. Sabiedriskā labuma radīšana un kolektīvo resursu nosargāšana Latvijā, Jurijs Ņikišins „Individuālā un kolektīvā iesaiste kopienai un sabiedrībai aktuālo problēmu risināšanā”, 40. – 41.lp.

	<ul style="list-style-type: none"> • Ar izglītošanas pasākumiem panākt, ka cilvēki domā- par ko balsot, jūt atbildību par savu izvēli; • Attīstīt savstarpēju palīdzību, kooperēšanos; • Līderu apmācības skolās, arī pieaugušajiem; • Nepieciešami kopienu centri, kas neatkarīgi no vietvarām; • Bērnu dārzos un skolās mācīt toleranci, iecietību, sarunu vešanas pamatus, diplomātiju); • Mainīt jaunatnes izpratni par politiku, vairāk iesaistot viņus pašus; • Nepieciešams biežāk dažādos pasākumos neformāli tikties iedzīvotājiem ar pašvaldību, lai izrunātu problēmas; • Iesaistīt jauniešus vēlēšanu organizēšanā un norisē; • Veidot “Pilsonu padomi”- vidutāju starp vēlētāju un valdību (bez algas); • Attīstīt politisko aktivitāti, izveidojot grantu sistēmu dažādām aktivitātēm; • Mācību iestādēs ieviest patriotiskās mācību stundas; • Valstij vajadzētu veidot pieredzes apmaiņas projektus, kuros biedrības pārstāvji varētu uzzināt, kā darbojas pilsoniskā sabiedrība citās valstīs un kā labos piemērus varētu pielāgot Latvijas kontekstam. Kultūras ministrija varētu piedāvāt šādas iespējas ieinteresētām NVO, lai varētu mācīties no citu valstu piemēriem dažādās jomās; • Jau sākot no skolām veidot līderu apmācību programmas, lai veidojas izpratne par līderību un lai nākotnē nebūtu jāsaskaras ar līderu trūkumu kopienās; 	<p>pielāgotas iedzīvotāju iespējām līdzdarboties. (18.lpp.)</p>
--	--	--

	• Popularizēt pozitīvos ieguvumus no pilsoniskām aktivitātēm, lai motivētu iedzīvotājus aktīvi iesaistīties. Piemēram, ja kāda pilsoniskā grupa vai NVO ir panākusi kādu uzlabojumu – to minēt kā piemēru citiem, lai iedzīvotāji aktivizētos un redzētu, ka ir iespējams sasniegt rezultātu un tiktu novērtētam; • Ir nepieciešams attīstīt un novērtēt brīvprātīgo darbu, lai tas attīstās ilgtspējīgi, lai veidojas sabiedrības iniciatīva un brīvprātīgais darbs tajā būtu kā vērtība. Tas stiprinātu kopienas, brīvprātīgajam darbam kļūstot par dzīvesveidu; • Sabiedrības informēšana par iespējām un aktivitātēm, kas notiek kopienā; • Iedzīvotāju izglītošana par motivācijas iespējām. Piemēram, motivēt iedzīvotājus apmeklēt izglītojošus seminārus, kuros var uzzināt par savām iespējām un iegūt papildus motivāciju darboties. Lai motivētu apmeklēt šādus seminārus, ir jāņem vērā personības īpašības (piemēram, vai cilvēks jūtās komfortabli lielajā cilvēku pulkā, vai jūtās drošāk vidē, kur nav aktīvi jāiesaistās lielajās cilvēku grupās), līdz ar to uzrunāt cilvēkus personiski; • Iedrošināt cilvēkus ar īpašām vajadzībām būt aktīviem. To var panākt, nodrošinot mobilitātes iespējas, piemēram, palīdzot nokļūt līdz kultūras pasākumu vietām, šādā veidā mazinot izolētību; • Veicināt pašapziņu, atbalstot cilvēku vēlmi būt piederīgiem sabiedrībai. Veidojot motivācijas programmas, lai palīdzētu iedzīvotājam augt kā personībai, var veicināt vēlmi aktīvi iesaistīties	

	<p>kopienas un sabiedrības dzīvē. Caur pilsonisko līdzdalību var risināt arī gadus veco cilvēku vientulības un sociālās izolētības problēmas;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Organizēt vairāk tikšanās saeimas deputātiem ar vēlētājiem ikdienā visās pilsētās; • Veicināt komunikāciju no pašvaldības puses. Kā piemērs tika minēta bezmaksas pieejamās avīzes izmantošana, lai sniegtu vietējiem iedzīvotājiem patiesu politiski neatkarīgu informāciju, kā arī lai informētu par aktuāliem pasākumiem un iespējām. Izmantot vietējo laikrakstu kā informācijas kanālu, piemēram, ieviešot biedrību sleju; • Pašvaldības konsultēšanās ar iedzīvotājiem, ņemot vērā atsevišķu iedzīvotāju viedokli un personisko pieredzi, kas veicinātu uzticēšanos; • Veidot pozitīvu tēlu aktīviem iedzīvotājiem – novērtēt aktīvu darbību, lai sabiedrība mācītos nenosodīt un piedot; • Pamanīt un apbalvot aktīvu iedzīvotāju padarītus labus darbus, motivēt arī pārējos iedzīvotājus kļūt aktīvākiem, lai mainītu sabiedrības neuzticību, aizdomīgumu un pārmērīgu pārbaudīšanu; • Veicināt reālu, nevis deklaratīvu, līdzdalību, iesaistot visus iedzīvotājus. To var panākt, veidojot iedzīvotājiem ērtas un pieejamas kopīgas sapulces, lai uzrunātu cilvēkus personīgi, neformālā gaisotnē. Radīt apstākļus, kuros cilvēki jūtās ērti. Veidot labāku publicitāti par notiekošiem procesiem; • Runāt dažādos formātos, iesaistot ne tikai organizācijas un jau aktīvus iedzīvotājus, bet arī vienkārši kopienas iedzīvotājus, lai viņiem ir	
--	---	--

	<p>iespēja pastāstīt par to, kas viņus uztrauc. Šādas sarunas veikt pilsētās, pagastos, novados, reģionos. Kā augstākais līmenis – sarunu festivāls valsts līmenī;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Biežāk veidot iedzīvotāju debates un tikšanās ar vietējās pašvaldības pārstāvjiem; • Jaunieši skatās uz piemēriem - ja tu ziedo, talko, u.c., tad arī viņi "pavelkas". Jāveicina pilsoniskā līdzdalība ar savu piemēru; • Nesaprot, kur ir tie 60%, kas neiet vēlēt. Ir jābūt pamata apziņai, ka es varu ietekmēt procesus, un ka tas ir jādara - ir jāizvēlas savas valsts nākotni. Cilvēks negaida, ka visi talkos un būs biedrībās, bet nobalsot gan ir jāiet visiem; • Vairāk pret, nevis par līdzdalību. Šīs zināšanas ir jāieliek skolās! Tāpat ir jāizmanto e-rīki un sociālie mediji (pašiņi, tēmturi), lai veicinātu līdzdalību jauniešu vidū; • Jaunieši domā, ka "kāds cits izdarīs". Paļaujas, ka draugi, mammas izdarīs. ir vāja ziedošanas un došanas kultūra; • Tikai sava šaurā darba darīšana bez paskatīšanās plašāk, bez iesaistes kopienā. Cilvēki negrib tērēt savu laiku netveramākām lietām, ja nav sava labuma (piemēram, nemaksā par to); • Pasivitāte iedzīvotāju vidū - bez sava "gana", kas atved pie rokas vai bez bezmaksas labumiem, cilvēki uz pasākumiem nenāk. Nāk vieni un tie paši (aktīvie). Cilvēki netic līdzdalībai un tam, ka ir jēga; • Jāstiprina pilsonisko sabiedrību un jāatbalsta vietējie "līderi", kas tur rūpi un atgādina par	
--	---	--

	<p>svarīgo - ar atbildību par savu kopienu; kas kustina kopienu;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mērķtiecība līderu audzināšana jauniešos, lai varētu cerēt uz iesaisti no viņu puses. Tas ir liels izaicinājums, jo jauniešus vairs nevar pārsteigt ar saturu, izklaidēm un dāvanām, lai iesaistītu pasākumos. Varbūt video spēles vai Holivudas zvaigznes jāpiesaista?; • Domāt, kā mēs varam celt cilvēku atsaucību un iesaistīšanos un to, ka cilvēki redz ne tikai savu šauru atbildību (nevis kopienas un valsts); • Jāattīsta diskusiju un debašu kultūra, jo šobrīd tā ir zemā līmenī. 	
<p>2.2. Uzdevums. Stiprināt pilsoniskās sabiedrības attīstību un ilgtspēju, veidojot pilsonisku kultūru un attīstot iekļaujošu pilsoniskumu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Jāstiprina brīvprātīgais darbs, NVO; • Jāorganizē kopīgi pasākumi, lekcijas, semināri (domei un NVO); • Jāstiprina invalīdu biedrību attīstība; • Katram kļūt aktīvākam- iesaistīties NVO darbā vai partijā; • Valsts paredzēts finansējums Latgales NVO darbības atbalstam, kuras palīdz īstenot izstrādāto Latgales attīstības un saglabāšanas programmu; • NVO nepieciešams finansējums, lai organizētu apmācības ideju ģenerēšanai/ pieredzes apmaiņas braucieniem ideju un risinājumu dažādībām; • Diasporas tautiešiem ir nepieciešams nodrošināt latviešu centrus dzīvesvietas tuvumā, lai stimulētu iesaisti un līdzdalību NVO sektorā; • Pasākumu organizēšanu deleģēt vairāku organizāciju apvienībām, lai pasākumi būtu efektīvāki. Kā priekšlikums tika izteikts nevis piešķirt resursus atsevišķām organizācijām, bet 	<p>Organizētā pilsoniskā sabiedrība spēj nodrošināt plašu interešu pārstāvniecību un kvalitatīvu līdzdalību lēmumu pieņemšanā un politiku veidošanā, uzturot pastāvīgu dialogu ar lēmumu pieņēmējiem. Tai ir būtiska loma sabiedrības spējā būt noturīgai ārkārtas situācijās (valsts drošība, civilā aizsardzība). Stipra, zinoša un aktīva pilsoniskā sabiedrība ir būtisks demokrātiskas valsts un cilvēka drošumspējas stūrakmenis. Pilsoniskās sabiedrības attīstībai nepieciešami pasākumi, kas uzlabo spēju pašorganizēties, mobilizēties un rīkoties atbildīgi. (19.lpp.)</p> <p>Kopienas un apkaimju līmeņa aktivitātes ir iespēja veidot iekļaujošu un atvērtu sabiedrību, kurā tiek cienītas un atbalstītas visu sabiedrības locekļu intereses neatkarīgi no etniskās izcelsmes, tiesiskā</p>

	<p>mudināt tās apvienoties viena kopīgā mērķa sasniegšanai, saņemot lielāku atbalstu un efektīvāk sasniedzot savu mērķi;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Atsevišķi atbalstīt “svētdienu skolu” biedrības, lai veicinātu regulārās aktivitātes bērniem ar pieeju “Nauda seko bērnam”, lai būtu pieejams finansējums mazākumtautību biedrību skolotāju atalgojumam; • Tā kā NVO galvenais uzdevums ir pilsoniskās sabiedrības veidošana, būtu nepieciešams iesaistīt NVO pašvaldību komisijās. Biedrības var tikt arī ievēlētas, lai būtu tiesības interešu aizstāvēšanā, vietējās politikas veidošanā; • NVO sektoram vajadzētu aktīvāk sadarboties savā starpā, veidojot un uzturot pilsoniskās aktivitātes, lai tās ir plašākas tikai par interešu izglītību; • Atbalstīt NVO sektoru, lai efektīvāk sasniegtu rezultātu. To var panākt, iekļaujot NVO pašvaldību darba procesos, vai finansiāli atbalstot NVO darbību – piemēram, pašvaldībai rīkot finansēšanas konkursus, kuriem var pieteikties biedrības, lai saņemtu savai darbībai nepieciešamo finanšu atbalstu nākamajam gadam; • Pašvaldībai ir jābūt labam piemēram – tad arī NVO sektors tam sekos; • Palielināt finansiālu atbalstu līdzdalības projektiem, piemēram, NVO atbalsts ar telpām, mērķu sasaisti ar ilgtspējīgas attīstības mērķiem 	<p>statusa, veselības stāvokļa vai citām atšķirībām, kas var vai mēdz kļūt par izstumšanas cēloņiem (atšķirīga attieksme, stereotipi un diskriminācija).</p> <p>Šādas pieejas veidošanā, līdztekus nacionālā līmenī noteiktam regulējumam un politikas pasākumiem, svarīga ir kvalitatīva sadarbība starp pašvaldību un tās iedzīvotājiem, kur kvalitātes pamatā ir politikas veidotāju un iedzīvotāju zināšanas par demokrātiju un savstarpēja uzticēšanās, kā arī zināšanas un prasmes par savu tiesību aizstāvību diskriminācijas gadījumā un vēlēšanās veidot pilsonisko dialogu. Pilsoniskais dialogs veido saikni starp pilsoniskās sabiedrības pārstāvjiem un nodrošina mijiedarbību ar valdību un tās pārstāvjiem, tādējādi veicinot pamattiesību ievērošanu atbilstoši Satversmei un ES Pamattiesību hartai⁵.</p> <p>Reģionālās politikas pamatnostādnes 2021. – 2027.gadam⁶ noteikts uzdevums „Plašākas sabiedrības iesaiste reģionālās politikas mērķu sasniegšanā”, kas paredz plašākas sabiedrības, NVO, vietējo sabiedrības grupu un ikviena iedzīvotāja iesaisti teritoriju attīstības jautājumu risināšanā. Plānojot pamatnostādņu rīcības, jānodrošina saskaņotība ar Reģionālās politikas pamatnostādņēm 2021. – 2027.gadam.(20.-21.lpp)</p>
--	--	--

⁵ ES Pamattiesību harta, pieejams: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/PDF/?uri=CELEX:12016P/TXT&from=ES>

⁶ Reģionālās politikas pamatnostādnes 2021.-2027.gadam, apstiprinātas 2019.gada 26.novembrī, MK rīkojums Nr.587 (prot.Nr54 63.§) pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/310954-par-regionalas-politikas-pamatnostadnem-2021-2027-gadam>

	<p>(piemērs: NVO nams Rīgā);</p> <ul style="list-style-type: none"> • Valsts un pašvaldības iestādēm jābūt atvērtām, atbalstošām un nenosodošām. Publiskā sektora līmenī izcili, ja esi sadzirdējis līdzcilvēku un strādā pie risinājuma arī tad, ja tas nav melns uz balta lūgts, bet padarītu šī līdzcilvēka (līdzcilvēku grupas) dzīvi labāku. 	
<p>2.3.Uzdevums. Veidot kvalitatīvu un drošu demokrātiskās līdzdalības un informācijas telpu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Jādomā, kā novērst to, ka cilvēki dzīvo dažādos informācijas "burbuļos" vai telpās, un līdz ar to nelieto vienu valodu; • Jāatbalsta kritiskās domāšanas un emocionālās inteliģences stiprināšana visās vecuma grupās; • Valstij jārisina problēma ar sponsorētajiem nomelnošanas rakstiem (it kā viss Latvijā ir slikti), jo tas ir Krievijas mediju provocēts saturs; • Jāveido jauno vecāku skoliņas, mazo kopienu un skolu aktivitātes, kur apmācīt medijpratības prasmes un digitālās prasmes; • Reģionālos medijus jāstiprina, jo tie var veidot nacionālo un lokālo identitāti, runāt un iesaistīt cilvēkus pašvaldību problēmu risināšanā; • Jāveido mediju saturs latviešu valodā visām vecuma un valodas zināšanu, kā arī dažādu interešu grupām, lai tas ir atbilstošs un pieejams; • Jāstiprina pierobežas mediju telpa, lai veicinātu patriotismu un līdzdalību; • Kritiskās domāšanas treniņi; • Mazināt sliktā kultivēšanu medijos, savstarpējā saskarsmē; • Mūžizglītības pasākumi; • Izglītot sabiedrību medijpratībā; 	<p>Lai veidotos vienota izpratne par Latvijas valsts pamatiem, demokrātiskas sabiedrības pastāvēšanai un attīstībai nozīmīgām vērtībām un sadarbības principiem, būtiska ir kopēja kvalitatīva informācijas un demokrātisko diskusiju telpa, kura nodrošinātu gan visu sabiedrību aptverošu komunikāciju līdzdalības veicināšanai, gan valsts institūciju iespējas uzklaut un sazināties ar iedzīvotājiem un valstspiederīgajiem ārzemēs, izskaidrojot pieņemtos lēmumus un iniciatīvas.(21.lpp.)</p> <p>Papildus viedo tehnoloģiju pielietojumam pārvaldībā, nozīmīga dimensija ir informācijas telpas drošība. Informācijas telpā tiek veiktas mērķtiecīgas viltus ziņu un dezinformācijas kampaņas ar nolūku ietekmēt sabiedrisko domu un sabiedrības vērtīborientāciju, demoralizējot sabiedrību, veicinot sabiedrības šķelšanos, mazinot uzticību Latvijas valstij un tās institūcijām, Eiropas Savienībai un Ziemeļatlantijas līguma organizācijai (<i>North Atlantic Treaty Organisation - NATO</i>). Jāveicina sabiedrības izpratne par dezinformācijas metodēm un noturība pret tās ietekmi, pievēršot īpašu uzmanību sabiedrības</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Izskaut nelegālos ziņu portālus, kas sniedz melnīgas ziņas; • Iedziļināties informācijā, neskatīties virspusēji; • Izprast mediju lomu mūsdienu sabiedrībā; • Popularizēt labās ziņas caur valsts apmaksātiem medijiem; • Celt cilvēku izpratnes, inteliģences līmeni; • Attīstīt mobilo tīklu sistēmu pierobežā, rast iespēju bez maksas skatīties TV programmas latviešu valodā (vismaz 3), ko varētu redzēt visi Latvijas iedzīvotāji- arī pierobežā; • Valsts iestādēm vajadzētu sūtīt informāciju iedzīvotājiem saprotamākā valodā, piemēram, lai teksts nav sarežģīts un viegli salasāms. Kā pozitīvs piemērs tika minēta infografika, kas paskaidro jaunu vai sarežģītu aktuālu informāciju, izmantojot īsu tekstu un attēlus; • Prasīt lielāku atbildību no medijiem, lai netiek izplatīta maldīga informācija, kā arī lai informācija ir saprotamāka; • Stiprināt sabiedriskos medijus sociālajos tīklos; • Sabiedriskajos medijos nedrīkstētu būt reklāmas; • Jāmazina informācijas "burbuļi", ko veido sabiedrisko mediju atšķirīgais saturs latviešu un krievu valodās (LTV1 nav tas pats saturs, kas LTV7; LR1 nav tas pats saturs, kas LR4); • Jāstiprina un jāizglīto žurnālisti, lai viņi spēj piedāvāt kvalitatīvu informāciju; • Sabiedriskajiem medijiem jābūt neatkarīgiem no valdošajām partijām; 	<p>izglītošanai par to, kā atšķirt objektīvu informāciju no dezinformācijas un propagandas, tādā veidā veicinot iedzīvotāju kritisko domāšanu un spēju analizēt, vērtēt un atpazīt pret to īstenotās informatīvās ietekmes aktivitātes. Jāveicina skolu jaunatnes izglītošana medijpratībā, tādējādi ilgtermiņā stiprinot gados jaunākās sabiedrības daļas psiholoģisko noturību pret apdraudējumiem un ļaunprātīgu rīcību, kas nonāk informācijas telpā. Vienlaikus jāturpina nodrošināt finansējumu medijpratības veicināšanai Mediju atbalsta fonda ietvaros, tādējādi veicinot sabiedrības izglītošanu medijpratībā, tostarp, dezinformācijas, propagandas un manipulatīvas informācijas atpazīšanai.⁷ (21.-22.lpp)</p>
--	---	--

⁷ Nacionālā drošības koncepcija (2019) 8. sadaļa.

	<ul style="list-style-type: none"> • Jānodrošina atbalsts diasporas medijiem, saglabājot telpu arī diasporai aktuālajai informācijai. 	
3. Rīcības virziens. Integrācija.		
3.1.Uzdevums. Veicināt Latvijā dzīvojošo ārvalstu pilsoņu līdzdalību sabiedrībā.	<ul style="list-style-type: none"> • Jaunpienācējiem vajadzētu viena gada laikā ar mentora atbalstu apgūt valsts valodu, lai varētu sazināties ar vietējo sabiedrību vismaz sarunvalodas līmenī./ Valstij vajadzētu nodrošināt minimālo obligāto latviešu sarunvalodas kursu jaunpienācējiem, kas būtu pieejams bez maksas. / Izveidot brīvi pieejamo lingvistisko rīku latviešu valodas apmācībai, lai ikviens varētu interaktīvā veidā apgūt latviešu valodu. Ja šāda aplikācija jau pastāv, tad informēt sabiedrību par šo iespēju un popularizēt to; • Latviešu valodas apgūšanas metodēm ir jābūt kvalitatīvām un daudzveidīgām, lai ieinteresētu un motivētu to apgūt un pielietot vietējā sabiedrībā; • Nodrošināt informācijas pieejamību dažādās valodās vietās, kur ir cilvēki bez pietiekamām latviešu valodas zināšanām (piemēram, PMLP), tai skaitā bukletus par valodas apguves iespējām; • Komunicējot, ir jābūt tolerancei pret to, kas mācās. Jānodrošina informācija (statistika) par Latvijas sabiedrību – jo ne visi ārzemnieki neprot un negrib runāt latviski (ir arī nesen atbraukuši krieviski runājošie, u.c.); • Vairāk informācijas par ieobraucējiem medijos, 	<p>Latvijas iedzīvotāju demogrāfiskais sastāvs ir dinamiski mainīgs lielums un to ietekmē gan dabiskais pieaugums, gan migrācijas procesi. Iedzīvotāju brīva kustība un globalizācija veido jaunu realitāti, kas Latvijas kultūras vidē ienes gan kultūru, gan valodu daudzveidību.(22.lpp.)</p> <p>Lai arī imigrantu integrācijas jautājumi ir ES dalībvalstu kompetence, tomēr ES līmenī kopš 2004.gada tiek izstrādāti vienoti koordinācijas instrumenti, piemēram, Eiropas Savienības imigrantu integrācijas pamatprincipi (<i>Common Basic Principles for integration of third country nationals</i>), kas joprojām ir aktuāls dokuments un pamats ieteikumiem imigrantu integrācijas jomā. Viens no pamatprincipiem nosaka, ka „migrantiem jāiepazīstas ar ES un tās dalībvalstu pamatvērtībām, lai saprastu tās valsts kultūru un tradīcijas, kurā viņi dzīvo. Migrantu integrācija ietver līdzsvaru starp attiecīgo uzņemošo valstu tiesību izmantošanu un likumu un kultūru ievērošanu.”⁸</p> <p>Viens no biežāk minētajiem faktoriem, kas kavē imigrantu iekļaušanos sabiedrībā, ir latviešu valodas prasmju trūkums. Latviešu valodas apguves mācību organizatoru vērtējumā saglabājas augsts pieprasījums</p>

⁸ COM(2005) 389 galīgā redakcija. Komisijas paziņojums padomei, Eiropas Parlamentam, ekonomikas un sociālo lietu komitejai un reģionu komitejai. Kopīgā integrācijas programma- Ietvars trešo valstu pilsoņu integrācijai Eiropas Savienībā

	<p>pasākumos;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Izglītot, informēt iebraucējus par noteikumiem; • Valstij jānodrošina dzīves apstākļi migrantiem un jārada priekšnoteikumi, kas palīdz viņiem pašiem pielāgoties, asimilēties, strādāt, uzturēt sevi-obligāti liekot strādāt, nevis dzīvot uz pabalstiem; • Veicināt “sevis izzināšanas procesu”, kas palīdzētu jaunpieņacējam būt sabiedrībai atvērtākam un mērķtiecīgākam, veicināt pašiniciatīvu. Jaunpieņacēja aktīva līdzdalība veicinātu viņa ātrāku integrēšanos vietējā sabiedrībā. To var panākt, veidojot kopienas atbalsta programmas; • Jaunpieņacējiem būtu nepieciešams sniegt informāciju par vietējo kopienu, par viņu iespējām, kā arī uzrunāt jaunpieņacējus personīgi un iesaistīt vietējās kopienas dzīvē. Šo var panākt caur NVO sektoru; • Ir nepieciešams dot ilgāku laiku (apmēram vienu gadu), lai jaunpieņacēji varētu iemācīties latviešu valodu pirms eksāmenu kārtšanas; • Izveidot “pirmās palīdzības” risinājumus jaunpieņacējiem – informēt par valsts likumdošanu, kultūru, par iespējām; • Izglītot sabiedrību, sagatavot to emocionāli, lai tā būtu gatava imigrantiem no Austrumiem; • Samazināt izmaksas, lai jaunpieņacēji varētu vieglāk un lētāk pielīdzināt savus akadēmiskus grādus; • Izmantojot plašsaziņas līdzekļus (televīziju, radio, presi), aicināt sabiedrību pieņemt jaunpieņacējus (ar nosacījumu, ka jaunpieņacēji pieņems vietējās kultūras normas); 	<p>pēc latviešu valodas mācībām. Pieprasījums pēc latviešu valodas kursiem ir ne tikai to trešo valstu pilsoņu vidū, kuri Latvijā ir iebraukuši, salīdzinoši nesen, bet arī to vidū, kuri šeit dzīvo vairāk nekā divus gadus.</p> <p>Lai vienlaicīgi nodrošinātu ārzemnieku integrāciju un saliedētas sabiedrības veidošanos, nepieciešama sistēmiska pieeja, kas nodrošina gan valodas apguvi, gan rada motivējošu vidi tās lietošanai, gan sniedz informāciju un zināšanas par Latvijas vēsturi, demokrātijas vērtībām, kā arī tradīcijām un latvisko kultūras telpu, tādējādi palīdzot jaunpieņacējiem iekļauties un piedalīties sabiedrības dzīvē.(23.lpp.)</p>
--	---	---

	<ul style="list-style-type: none"> • Uzticēt NVO sektoram jaunpienācēju integrēšanu sabiedrībā, jo NVO ir “tuvāk tautai”. Īpaši tas būtu jā dara reģionos; • Nodarbinātības valsts aģentūrai vajadzētu paplašināt savas sniegtās palīdzības loku, lai atbalstītu arī neregistrētos bezdarbniekus, piemēram, organizējot latviešu valodas kursus. Sniegt atbalstu jaunpienācējiem gan darba meklēšanā, gan valsts valodas apguvē; • Izmantojot plašsaziņas līdzekļus, informēt jaunpienācējus par iespējām piedalīties vietējās kopienas dzīvē. Kā piemērs tika minēta tautas deju nodarbību, kora un citu interešu izglītības pulciņu popularizēšana. 	
<p>3.2. Uzdevums. Sekmēt iedzīvotāju izpratni par sabiedrības daudzveidību, mazinot negatīvos stereotipos balstītu attieksmi pret dažādām sabiedrības grupām.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Jā īsteno apmaiņas projekti, lai dažādi cilvēki iepazītu dažādo, nebaidītos. • Jāstrādā ar integrāciju skolās cilvēkiem ar garīga rakstura traucējumiem - jāorganizē darba vietas sadarbībā ar darba devējiem, jādomā par vides pieejamību un profesionālu speciālistu pieejamību. • Par dažādajiem cilvēkiem Latvijas sabiedrībā jāinformē sabiedrība, jāriko informatīvi pasākumi, pieredzes stāsti, labie piemēri - jāparāda visus kā cilvēkus, izcelt cilvēcību • Jāveicina atšķirību pieņemšana, masu medijos jārunā par cilvēku un attiecību vienlīdzību • Mediatoru institūcijas ieviešana visā Latvijā (kā ir romu tautības cilvēkiem); • Uzlikt sabiedrības integrācijas politiku kā valsts prioritāti; • Latvijai jā īsteno politika, ka dažādība ir mūsu 	<p>Saliedētas sabiedrības veidošanās ir atkarīga ne tikai no valsts institūciju izveidotām atbalsta programmām un līdzdalības instrumentiem, bet arī no iedzīvotāju savstarpējām attiecībām un cieņas pret saviem līdzcilvēkiem, kas balstīta izpratnē par sabiedrības daudzveidību. Latvijas sabiedrībā vēsturiski līdzās latviešiem dzīvojušas mazākumtautības. Mazākumtautību tiesības saglabāt un attīstīt savu valodu, etnisko un kultūras savdabību ir noteiktas Latvijas Republikas Satversmē (114.pants). Latvijas kultūrtelpas unikalitātes saglabāšana un attīstība visā tās daudzveidībā ir bijusi valsts prioritāte kopš neatkarības atjaunošanas.(23.-24.lpp.)</p>

	<p>vērtība!;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jāatbalsta cittautiešu iesaistīšana un nodarbinātība, iepazīšana un pieņemšana caur savu pozitīvo pieredzi; • Pirmsskolas izglītības sistēmā jā sagatavo audzinātāji darbam multietniskās grupās (darbam gan ar bērniem, gan vecākiem); • Jānodrošina izglītība un neformālā izglītība par sabiedrības dažādību - par alerģijām, slimībām, u.c. (plašāk kā šobrīd); • Jāveicina darbošanās vietējā kopienā dažādos veidos tiešajā un tiešsaistes vidē, lai veicinātu integrāciju mazajās kopienās ikdienā un svētku svinēšanā; • Veidot programmas, kas veicina dažādu tautību cilvēku iepazīšanu; • Valsts atbalsts saliedējošiem pasākumiem; • Radīt iespēju pasākumos vietējiem satikties ar dažādiem cilvēkiem, dot iespēju iepazīt un iepazīties; • Jāattīsta cilvēkiem izpratne par citām kultūrām; • Mācīt pieņemt citas kultūras, nezaudējot identitāti; • Gados vecākiem cilvēkiem atvieglot latviešu valodas eksāmena kārtības prasības uzturēšanas atļaujas iegūšanai; • Izstrādāt re-imigrantu integrācijas plānu, sniedzot atbalstu mājokļa, nodarbinātības un izglītības jomās; • Meklēt jaunus, oriģinālus un nestandartus risinājumus sabiedrības izglītošanai par daudzveidību. Kā piemērs tika minēta neformālo metožu izmantošana, palīdzot sabiedrībai izprast 	
--	--	--

	<p>un pieņemt atšķirīgo. Īpaši tika uzsvērts, ka šāda veida pasākumi jāveic mazpilsētās un reģionos, ārpus Rīgas;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Veidot atbalsta tīklu vietējās sabiedrības drošības izjūtas veicināšanai, lai būtu lielāka iespēja pieņemt arī citus; • Dalībnieki tika uzsvēruši arī re-emigrācijas atbalsta programmas svarīgumu, kas varētu ietvert sevī darba vietu un dzīves vietu nodrošināšanu; dotācijas, uzsākot uzņēmējdarbību; izglītības iespēju nodrošināšanu; • Veidot iekļaujošus, kopienu saliedējošus pasākumus, veicināt sabiedrības izpratni par atšķirīgām kultūrām. Veidot starpkultūru dialogu, kur kultūra kalpotu kā saliedējošs elements. Šādus pasākumus var rīkot gan formālajās iestādēs – kultūras iestādēs, lai laužtu stereotipus caur kultūrizglītību, gan arī NVO sektorā caur neformāliem pasākumiem. Neformālās tikšanās varētu kalpot kā atbalsta instruments kopienas saliedētībai, veidojot tiltus starp iedzīvotājiem. Kā piemērs tika minēts iedzīvotājs, kurš savā kopienā jūtās nepiederīgs un nepieņemts vairākus gadus, kamēr sāk apmeklēt kori, kas, savukārt, veicina viņa socializēšanos un aktivizē līdzdalību kopienas dzīvē un piederības izjūtu; • Patīkama attieksme veicina uzticēšanos. Vajag vairāk patīkamu (cieņpilnu, draudzīgu) attieksmi; • Ievērot ētikas normas. Cieņpilna izturēšanās un spēja respektēt otra uzskatus un rīcību, arī tad ja pats rīkotos citādi (likuma un morāles robeža); • Paaudžu mijiedarbības veicināšana –	
--	---	--

	<p>izskaidrošanas darbs ir efektīvāks, ja to dara ģimenē. Veicināt sarunas, izpratnes veidošanu ģimenē par seksuālām minoritātēm, kultūrām, u.c. tēmām;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uzticēties var tam, kas nav tevi piešmaucis – novērst, izskaust korupciju; • Korupcijas mazināšanai – jāmazina sabiedrībā esošā nesodāmības sajūta.	
--	---	--